

Okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımına ilişkin lisansüstü tezlerin incelenmesi: Tematik içerik analiz çalışması

Examination of graduate thesis on the Montessori approach in preschool education: A thematic content analysis study

Ayşegül Canbaz¹, İdris Kara², Ata Pesen³

Makale Geçmişi

Geliş : 17 Kasım 2021
Düzeltilme : 27 Mart 2022
Kabul : 01 Ekim 2022
Çevrimiçi : 30 Ekim 2022

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Article History

Received : November 17, 2021
Revised : March 27, 2022
Accepted : October 01, 2022
Online : October 30, 2022

Article Type

Research Article

Öz: Bu araştırma, okul öncesi eğitim alanında Montessori yaklaşımına ilişkin Türkiye’de yapılmış olan lisansüstü tezleri incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda 31 Mayıs 2021 tarihine kadar YÖK Tez Merkezi veri tabanında taranan 54 tez yayın değerlendirme şablonu kullanılarak incelenmiş ve tematik içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışmaya alınan tezlerin her biri; künye bilgileri (yayımlandığı yıl, il, yayım türü), amaç, yöntem bilgileri (yöntem/desen, çalışma grubu/örneklem, örneklem büyüklüğü, örneklem belirleme yöntemi, veri toplama aracı, veri analizi) parametrelerine göre incelenmiştir. Çalışma sonucunda, Montessori yaklaşımı ile ilgili tezlerin yıllara göre dağılımında dalgalanmalar olduğu, doktora düzeyindeki çalışmaların sınırlı sayıda olduğu, tezlerde farklı türde veri toplama araçlarının kullanıldığı ancak ölçek/test ile bilgi formlarının daha fazla tercih edildiği tespit edilmiştir. İncelenen bazı tezlerde ise örneklem büyüklüğü, örneklem belirleme yöntemi ve veri analizi ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmediği belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar ilgili literatür kapsamında tartışılmış araştırmacı ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Montessori, Alternatif Yaklaşımlar, Tematik İçerik Analizi

Abstract: This study was carried out to examine postgraduate theses in Turkey on Montessori approach in the field of pre-school education. Thus, of the theses in YÖK (the council of higher education) Thesis Center until May, 2021 54 theses were examined through using publication evaluation template and subjected to thematic content analysis. Each of the theses included in the study was examined according to the parameters of the citation information, purpose, method information. So, it was determined that there were fluctuations in the distribution of theses related to Montessori approach by years, a limited number of studies were conducted at the doctoral level and that different data collection tools were used, but scale/test and information forms were preferred more. In some theses, no information about sample size, sampling method and data analysis was included. The results were discussed based on the related literature and recommendations were made for researchers and practitioners..

Keywords: Preschool Education, Montessori, Alternative Approaches, Thematic Content Analysis

DOI: 10.24130/eccdjecs.1967202262434

Başlıca Yazar: Ata Pesen

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, ayse0095@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5258-4808

² Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, idriskara@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6565-1072

³ Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, atapesen@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1676-7444

SUMMARY

Introduction

As the Pre-School Education Program is influenced by the alternative education approaches that have emerged under the name of "new education" in the world, preschool education institutions choose approaches by taking into account criteria such as educational approaches, visions, teacher training systems, classroom layouts and materials used. and they carried out their training (Erişen and Güleş, 2007). In the Montessori approach, which is one of these approaches, the child is not only a leading actor, but also an entity whose developmental characteristics should be taken into account and whose current potential should be revealed (Ünver, 2020). In addition, it was stated that the education of the senses is as important as the development of the mind and that the child should be well known (Oktay, 1987; Montessori, 1997; Poyraz and Dere, 2003). Children can learn best in learning environments where there are rich stimuli and where they feel free, in self-discipline, by doing, experiencing and discovering (Toran and Temel, 2014). Since the Montessori approach adopts a child-centered understanding, children are not seen as play dough to be shaped by adults. Therefore, in this approach, there is no question of restricting or criticizing the child for what he or she has done. Instead, positive gains are reinforced by supporting what the child does (Moghni et al., 2010; cited in Mutlu, Ergişi, Bütün Ayhan and Aral, 2012).

In the preschool education program where academic studies are increasing day by day in Turkey, it is considered important to present the current data of the national studies on the Montessori approach, one of the alternative approaches. As a result of the studies in the literature, no study on the thematic analysis of Montessori approach in pre-school education has been found, therefore this research was deemed necessary.

Method

In this research, which was designed with the qualitative research method, the content analyzes of the theses reached by using the document analysis method were made. The basic process in content analysis is to gather similar data within the framework of certain concepts and themes and to interpret them in a way that the reader can understand. In content analysis, data is analyzed in four stages: coding the data, finding the themes, organizing and defining the data according to the codes and themes, and interpreting the findings (Yıldırım and Şimşek, 2018).

Results

When the data obtained in the research are examined, it is seen that 90.74% (f=49) of the 54 postgraduate theses related to the Montessori approach are master's studies and 9.26% (f=5) are doctoral theses, and the aims of the studies are based on the Montessori method. It is seen that 5 themes are formed: effectiveness in skill development, Montessori education places and standards, reflections of Montessori approach on

educational practices, stakeholder views about Montessori approach and promoting Montessori approach. In addition, it was determined that the studies were studied with quantitative, qualitative and mixed methods, and the samples consisted of preschool teachers, teacher candidates and preschool children. According to the sampling method, it is seen that there are three categories: random sampling, non-random sampling and no sampling method. While it is seen that scale/test, information forms, documents, observation and interview, questionnaire, concept form, Montessori materials, checklist and evaluation form were used in data collection tools of the studies, descriptive and predictive analysis methods were used in quantitative studies of data analysis and content and descriptive analysis methods were used in qualitative studies.

Conclusion and Discussion

It can be said that the prevalence of Montessori approach in pre-school education is limited in Turkey. As a matter of fact, Kayılı (2016) stated that the data in his study on the Montessori approach was limited. The Montessori approach, which is accepted as one of the alternative approaches in pre-school education, has gained prevalence in Turkey since 2005; (Taştepe, Başbay, Atlı and Köksal-Akyol, 2015); therefore, it can be stated that the first thesis studies on the Montessori approach have been started since this year. The first studies on the Montessori approach were made for mentally retarded children who did not show normal development, and it was aimed to raise them to higher cognitive levels. In the following processes, studies on the Montessori approach were carried out for children with normal development (Kınık, 2018; Wilbrandt, 2009). Therefore, although the Montessori approach includes activities for both children with special needs and children with normal development, it has been concluded that there are few studies on children with special needs in the theses examined in Turkey.

Based on the theses examined in the research, it can be said that conducting quality educational research on the Montessori method has many methodological difficulties. Probably the most obvious challenge in the dissertations included in the research is trying to match the schools/classes in which most of these studies apply the Montessori approach and students and teachers in other schools on a number of different variables. However, the danger that unidentified factors may contribute to any difference in results should not be overlooked. Although random sampling methods are at a higher level in the studies, the small sample sizes do not allow generalizations beyond the specific schools studied. Therefore, studies on a sufficiently large scale should be carried out. Considering the diversity of the preferred study groups in the studies, it can be said that a contribution has been made to research which children the Montessori approach is most suitable for. Experimental studies, in which the features of the Montessori approach are added to non-Montessori classrooms, are valuable in investigating the effectiveness of certain elements of the Montessori approach. In addition, it is thought that studies on the extent to which the education of pre-school teacher candidates predict their pedagogical competencies regarding alternative approaches will be meaningful. On the other hand, the deficiencies encountered in the theses examined may be due to the lack of academic writing skills, the lack of communication between the graduate student and the advisor, or the supervisors' failure to fully fulfill their advisory duties during the thesis writing process. With this study, postgraduate

theses made in Turkey on the Montessori approach have been tried to be examined within the framework of various criteria. It is hoped that the results and suggestions will contribute to the researchers who will work on this subject.

GİRİŞ

Çocuğun doğumundan temel eğitime başladığı zamana dek geçen süreyi kapsayan okul öncesi eğitim (Aral, Kandır ve Can-Yaşar, 2002) dönemi insanın hayatındaki bütün evrelerin temel basamağını oluşturmaktadır (Arı, 2005). Bilişsel, sosyal-duygusal, psikomotor ve dil gelişimi gibi alanlar yönünden çocuğun bütünsel gelişimi için yaşamın en kritik yıllarını kapsayan bu dönemde elde edilen kazanımlar çocuğun ileriki süreçlerde başarısı için ön koşul oluşturmaktadır (Ersoy ve Bayraktar, 2015). Çocuklar bu deneyimlerden elde ettikleri kavramları, günlük yaşamlarında kullanmaktadır (Kıldan ve Pektaş, 2009). Dolayısıyla eğitim sistemleri çocukların ilgi ve gereksinimlerini göz önünde bulunduran nitelikli okul öncesi eğitim programlarına gereksinim duymuştur. Nitelikli okul öncesi eğitim programı; çocuk ve öğretmen arasında iletişimi sağlayarak çocukta olumlu benlik algısı oluşturmalı, çocuğa saygı duymalı, çocuğun öğrenme süreçlerinde aktif olmasını sağlayarak onu cesaretlendirmeli, gelişen ve değişen dünyaya adapte olmasını sağlamalıdır (Tuncer, 2015).

Eğitimin farklı alanında görülen eksiklikler ve kullanılan yöntemlere ilişkin yapılan eleştiriler, tercih edilen eğitim yaklaşımları konusunda farklı görüşlerin ortaya çıkmasına, yeni ve alternatif arayışlara gidilmesine neden olmuştur. “Yeni eğitim” adı altında 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Avrupa ve ABD’de bir eğitim hareketi başlamıştır. Nitelikli bir eğitim ve iyi bir gelecek adına ortaya konan bu çaba, başta Amerika Birleşik Devleti’nde ve Avrupa ülkelerinde olmak üzere alternatif okulların ortaya çıkmasını sağlamıştır (Memduhoğlu, Mazlum ve Alav, 2015). Bu harekette mevcut yetersizlikleri ve dezavantajları gidermek amacıyla çocuk merkezli eğitim programlarının geliştirilip öğretimin bireyselleştirilmesi amaçlanmıştır (Leygara, 2020). Yeni eğitim adı altında yer alan alternatif eğitim; devletin sağlamış olduğu genel eğitim dışında kamu ya da özel okullarda uygulanabilen esnek, yenilikçi müfredata dayanan, öğrencilerin bireysel ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alan öğrenme-öğretmedeki farklı yaklaşımlar olarak tanımlanmaktadır (Özdağ, 2014).

Günümüzde uygulanmakta olan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı; çocukların ilgi ve gereksinimlerini, çevresel şartlarını dikkate alan gelişimsel, sarmal ve dünyada çeşitli ülkelerde uygulanmakta olan farklı yaklaşım ve modellerden etkilenmiş eklektik bir yapıdan oluşmaktadır. Programın eklektik özelliği açıklanırken “21. Yüzyılın gereksinim duyduğu bireyi yetiştirmek, ulusal özellik ve gereksinimleri karşılamak amacıyla farklı öğrenme kuram ve modellerindeki çocuk merkezli uygulamalardan yararlanılarak” bir senteze ulaşıldığı belirtilmiştir (MEB, 2013).

Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Dünya'da "yeni eğitim" adı altında ortaya çıkan alternatif eğitim yaklaşımlarından etkilenmesi ile okul öncesi eğitim kurumları eğitim yaklaşımları; vizyonları, öğretmen eğitime sistemleri, sınıf içi düzenleri ve kullanılan gereçler gibi ölçütleri dikkate alarak yaklaşımlar içinden seçimini yapmış ve eğitimlerini gerçekleştirmişlerdir (Erişen ve Güleş, 2007). Bu alternatif eğitim yaklaşımlarından biri ise İtalyan eğitimci ve tıp doktoru Maria Montessori'nin geliştirmiş olduğu çocuk eğitim metodudur. Maria Montessori geliştirmiş olduğu bu metot ile 2000'li yıllardan itibaren tüm dünyada, ülkemizdeki bazı üniversitelerin uygulama anaokullarında ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında Montessori yaklaşımı alternatif eğitim modeli olarak uygulanmaktadır (Kayılı, 2015).

Maria Montessori görev yaptığı süreçte zihinsel engelli çocuklar ile ilgilenmiş, onların özel bir eğitim ile gelişmelerine yardımcı olunabileceğini savunmuştur. Zihinsel engelli çocuklarda uyguladığı yöntemin normal çocuklar için de uygulanabileceğini düşünen Montessori çocuk eğitimi alanına yönelmiştir (Oğuz ve Köksal- Akyol, 2006). Çocukların gelişimini yeniden doğuş olarak gören Montessori, çocukların öğrenmelerini etkileyen birbiri ile bağlantılı 4 dönemde incelemiştir. Bunlar; bebeklik, çocukluk, ergenlik ve yetişkinliktir (Ulutaş ve Tutkun, 2014). Montessori, gelişim açısından en kritik olan dönemin çocukluk dönemi olduğunu belirtmiştir (Ekici, 2015). Montessori'nin kendine özgü bir metot geliştirmesindeki en büyük gerekçe ise bireyin gelişiminde önemli olan çocukluk döneminin kendine özgü özellikleri olan bir evre olarak algılamasından dolayıdır (Durakoğlu, 2011).

Montessori yaklaşımında çocuk sadece bir başrol oyuncusu değil, gelişimsel özellikleri dikkate alınması gereken ve mevcut potansiyeli ortaya çıkarılması gereken bir varlıktır (Ünver, 2020). Ayrıca zihnin gelişimi kadar duyuların da eğitiminin önemli olduğu ve çocuğun iyi tanınması gerektiği belirtilmiştir (Montessori, 1997; Oktay, 1987; Poyraz ve Dere, 2003). "Montessori'nin Emici Zihin" adı verilen ilkesi ile çocuğun zihinsel faaliyetleri ortaya çıkarılmaya çalışılmakta ancak çocuğun zihinsel başarılar kazanması için zorlanma yapılmamaktadır. Önceden hazırlanmış bir çevrede hazırlanmış olan materyaller çocuğa sunularak çocuğun gelişimi desteklenmeye çalışılmaktadır (Gürsoy ve Yıldız-Bıçakçı, 2009). Çocuklar en iyi öğrenmeyi zengin uyarıcıların olduğu ve kendilerini özgür hissettikleri öğrenme ortamlarında, öz disiplin içinde, yaparak, yaşayarak ve keşfederek gerçekleştirebilirler (Toran ve Temel, 2014). Montessori yaklaşımı çocuk merkezli bir anlayış benimsediğinden çocuklar yetişkinler tarafından şekillendirilecek bir oyun hamuru olarak görülmezler. Dolayısıyla bu yaklaşımda çocuğun yaptıklarından dolayı kısıtlanması ya da

eleştirilmesi söz konusu değildir. Bunu yerine çocuğun yaptıkları desteklenerek olumlu kazanımların pekiştirilmesi sağlanır (Moghni vd., 2010; Akt. Mutlu, Ergişi, Bütün Ayhan ve Aral, 2012).

Türkiye’de akademik çalışmaların her geçen gün daha da arttığı okul öncesi eğitim programında, alternatif yaklaşımlardan Montessori yaklaşımına ilişkin ulusal anlamda yapılan çalışmaların güncel verilerinin sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Literatürdeki çalışmalar sonucunda okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımının tematik analizine ilişkin herhangi bir çalışmaya ulaşılmamış, bundan dolayı bu araştırma gerekli görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımı ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin tematik incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımı ile ilgili tezlerin künye bilgileri dikkate alındığında; tezlerin yayım yıllarına, yayım türüne ve yapıldığı üniversitelerin bulunduğu illere göre dağılımı nasıldır?
2. Okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımı ile ilgili tezlerin amaçları nelerdir?
3. Okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımı ile ilgili tezlerin yöntem bilgileri dikkate alındığında; tezlerin araştırma desenlerine, çalışma grubuna/örneklemine, örneklem büyüklüğüne, örnekleme yöntemlerine, veri toplama araçlarına ve veri analiz tekniklerine göre dağılımları nasıldır?

Sınırlılıklar

Bu çalışma, okul öncesi eğitim alanında Montessori yaklaşımı ile ilgili ulusal düzeyde yapılmış olan ve YÖK tez veri tabanında yer alan lisansüstü tezlerin incelenmesi ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden içerik analizi türlerinden meta-sentez (tematik içerik analizi) ile desenlenmiştir. Meta-sentez ile bir alanda yapılan araştırmaların nitel bir bakış açısıyla ele alınıp bu çalışmaları temalara göre karşılaştırmak amaçlanmaktadır (Çalık, Ayas ve Ebenezer, 2005; Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu araştırmada, Türkiye’de okul öncesi eğitimde Montessori yaklaşımı ile

ilgili yapılan lisansüstü tezlerin derinlemesine incelenmesi amaçlandığından tematik içerik analizi kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri amaçlı örnekleme ile belirlenmiş olup 31 Mayıs 2021 tarihine kadar YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayınlanmış ve erişime açık olan tezler incelenmiştir. Çalışmaya dahil edilen tezler iki aşamada ele alınmıştır. İlk aşamada YÖK Tez tarama sayfasından herhangi bir alan ve yıl sınırlamasına gidilmeden “Montessori, Montessori Yaklaşımı, Montessori Yöntemi, Montessori Eğitimi, Montessori Felsefesi, Alternatif Yaklaşım” anahtar kelimeler yazılarak, okul öncesi eğitim programında Montessori yaklaşımına ilişkin lisansüstü tezler taranmış ve tarama sonucunda 70 lisansüstü teze ulaşılmıştır. İkinci aşamada her tezin başlığı incelenerek tez başlığında okul öncesi eğitim programında Montessori yaklaşımına yönelik ifadeler bulunan 54 tez çalışma dahil edilmiş ve incelenmiştir.

Verilerin Kodlanması ve Yorumlanması

Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılarak ulaşılan tezlerin içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizinde yapılan temel işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018): Verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması, bulguların yorumlanması. Bu bilgiler ışığında öncelikle çalışmaya dâhil edilen lisansüstü tezler araştırmacı tarafından okunarak notlar alınmıştır. Çalışma kapsamında incelenen tezler yıllara göre sıraya konulmuş ve her lisansüstü teze bir kod verilmiştir (T1, T2, T3... şeklinde). Ardından Montessori yaklaşımına ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi ve güncel eğilimlerin belirlenmesine katkı sağlayacak parametreler oluşturulmuştur. İlgili parametreler; künye bilgileri (yıl, yayım türü, il), tema ve yöntem bilgileri (yöntem/desen, çalışma grubu/örneklem, örneklem büyüklüğü, örneklem belirleme yöntemi, veri toplama aracı, veri analizi) şeklinde olup araştırmaya dâhil edilen tüm çalışmalar belirlenmiş parametrelere uygun olarak incelenmiş ve kodlamalar yapılmıştır. Çalışmalar birden fazla parametreyi içerdiğinde incelenen parametreler de birden fazla kodlanmıştır.

Araştırma kapsamında yer alan tezler ilgili parametreler doğrultusunda incelenmiş ve elde edilen veriler doğrudan alıntılara yer verilerek kodlarıyla birlikte sunulmuştur. Çalışmanın kodlama süreci

araştırmacılar tarafından ayrı ayrı yapılmış ve Miles ve Huberman (1994)'ın kodlayıcılar arasındaki tutarlılık katsayısı $[Görüş\ Birliği / (Görüş\ Birliği + Görüş\ Ayrılığı) \times 100]$ formülü ile hesaplanarak kodlama tutarlılığının 0.96 olduğu belirlenmiştir. Tutarlılık sağlamayan kodlamalara yönelik araştırmacılar bir araya gelerek tekrar inceleme yapmış ve bir uzlaşmaya varılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen tezlerden elde edilen bulgular, temalar ve kodlar yardımıyla bu bölümde sunulmuştur. Bulguların gösterimi tema, alt tema, kategori, çalışma kodları, tezler frekans ve yüzde şeklindeki tablolar yardımıyla gösterilmiştir.

İncelenen Tezlerin Künye Bilgilerine İlişkin Bulgular

Araştırmada incelenen tezlerin künye bilgileri yayım yılı, yayım türü ve illere göre dağılım olarak aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Araştırmada yayım yılına yönelik oluşturulan kodların frekans ve yüzdelik dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yıllara göre dağılımı

Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Yayım Yılı	2005	T1, T2	2	3,7
	2008	T3, T4	2	3,7
	2009	T5	1	1,85
	2010	T6, T7	2	3,7
	2011	T8	1	1,85
	2012	T9	1	1,85
	2014	T10, T11	2	3,7
	2015	T12, T13, T14, T15, T16, T17	6	11,12
	2016	T18, T19	2	3,7
	2017	T20, T21, T22	3	5,56
	2018	T23, T24, T25, T26, T27, T28, T29, T30, T31, T32	10	18,52
	2019	T33, T34, T35, T36, T37, T38, T39, T40, T41, T42, T43, T44, T45, T46	14	25,93
	2020	T47, T48, T49, T50, T51	5	9,26
	2021	T52, T53, T54	3	5,56
Toplam			55	100

Tablo 1 incelendiğinde, 2005 ve 2008 yılında (%3,7), 2009 yılında (%1,85), 2010 yılında (%3,7), 2011 ve 2012 yıllarında (%1,85), 2014 yılında (%3,7), 2015 yılında (%11,12), 2016 yılında (%3,7), 2017 yılında (%5,56), 2018 yılında (%18,52), 2019 yılında (%25,93), 2020 yılında (%9,26) ve 2021 yılında (%5,56) çalışma yapılmıştır. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yayın türüne göre dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Yayın Türü	Yüksek Lisans	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, T18, T19, T20, T21, T22, T23, T24, T25, T26, T27, T28, T29, T30, T31, T33, T34, T35, T37, T38, T39, T40, T41, T42, T43, T44, T45, T46, T47, T48, T49, T50, T51, T52, T53, T54	49	90,74
	Doktora	T7, T8, T16, T32, T36	5	9,26
Toplam			54	100

Tablo 2'ye göre Montessori yaklaşımı ile ilgili yapılan toplam 54 lisansüstü tezdten yüksek lisans çalışmaları %90,74 (f=49), doktora tezleri ise %9,26 (f=5)'dir. Analiz edilen tezlerde büyük bir oranda yüksek lisans tez çalışmalarına yer verilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yapıldığı üniversitelerin bulunduğu illere göre dağılımı Tablo 3'te yer almaktadır.

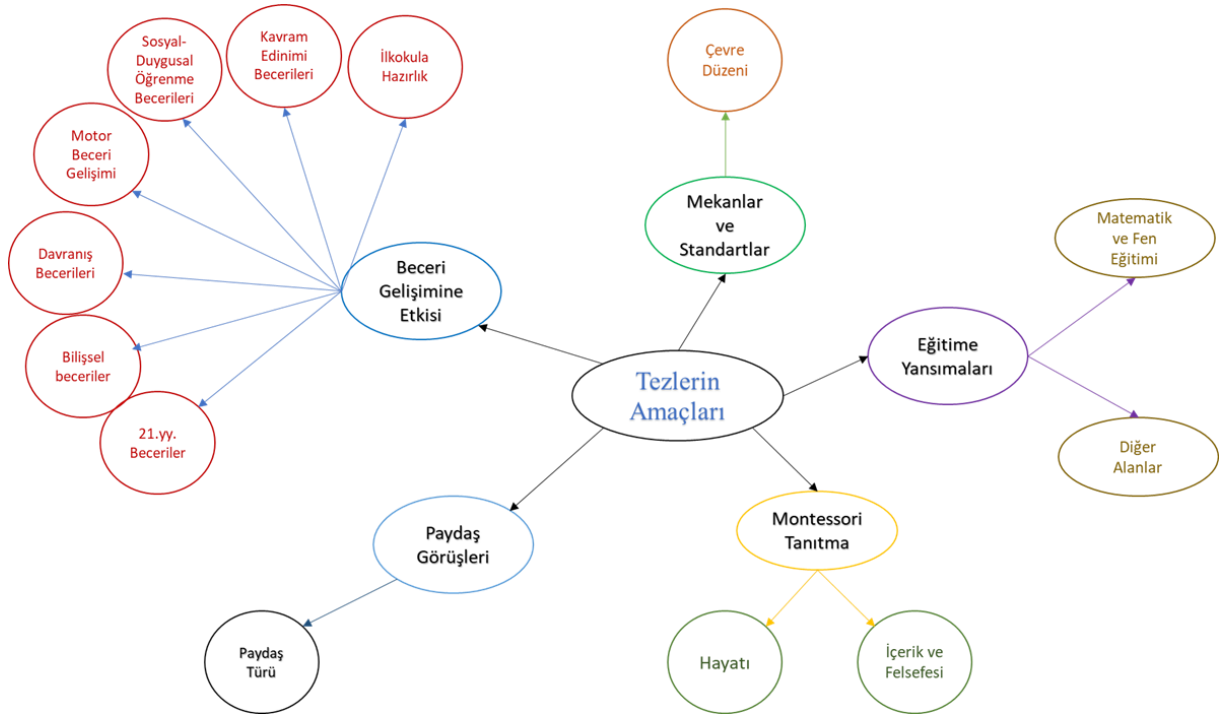
Tablo 3. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yapıldığı üniversitelerin bulunduğu illere göre dağılımı

Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
İllere Göre Dağılım	Konya	T1, T3, T4, T6, T15, T16, T17, T18, T21, T32, T25, T29, T30, T31, T35, T39, T52, T46	18	33,34
	İstanbul	T2, T11, T12, T13, T14, T37, T40, T41, T44, T47, T49, T50, T51, T54	14	25,93
	Ankara	T7, T8, T33, T34, T38, T48, T22	7	12,97
	Bursa	T19, T43	2	3,71
	İzmir	T45	1	1,85
	Aydın	T5	1	1,85
	Zonguldak	T9	1	1,85
	Trabzon	T10	1	1,85
	Karabük	T20	1	1,85
	Kastamonu	T23	1	1,85
	Samsun	T26	1	1,85
	Bolu	T27	1	1,85
	Erzincan	T28	1	1,85
	Burdur	T36	1	1,85
	Adana	T53	1	1,85
	Kırklareli	T42	1	1,85
Mersin	T24	1	1,85	
Toplam			54	100

Tablo 3 incelendiğinde, lisansüstü tezlerin Konya %33,34 (f=18), İstanbul %25,93 (f=14), Ankara ilinde %12,97 (f=7), Bursa ilinde %3,71 (f=2), İzmir, Aydın, Zonguldak, Trabzon, Karabük, Kastamonu, Samsun, Bolu, Erzincan, Burdur, Adana, Kırklareli, Elâzığ, Mersin %1,85 (f=1) illerinde bulunan üniversitelerde yapıldığı görülmektedir.

Okul Öncesi Eğitimde Montessori Yaklaşımı ile İlgili Tezlerin Amaçlarına İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerin temalarını belirlemek için çalışmaların problem durumu ve amaç kısımları incelenmiştir. Her bir çalışmada odaklanılan nokta tespit edilmeye çalışılmış ve araştırmaya dâhil edilen çalışmaların amaçlarına ilişkin oluşturulan temalar Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1: Lisansüstü Tezlerde Amaçlanan Temalar

Şekil 1 incelendiğinde, Montessori yaklaşımına yönelik yapılan çalışmaların amaçlarının 5 tema oluşturduğu görülmektedir. Bunlar; Montessori yönteminin beceri gelişimine etkililiği, Montessori eğitim mekânları ve standartları, Montessori yaklaşımının eğitim uygulamalarına yansımaları, Montessori yaklaşımı ile ilgili paydaş görüşlerini ve Montessori yaklaşımını tanıtma temalarıdır. Montessori yönteminin beceri gelişimine etkisini ortaya koymayı amaçlayan lisansüstü tezlerde 7 kategori yer almaktadır. Bu kategoriler; 21. yy becerileri, bilişsel beceriler, davranış becerileri ve sosyal-duygusal öğrenme becerileri, kavram edinimi becerileri ile ilkokula hazırlık etkisini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalar olduğu saptanmıştır. Montessori eğitim mekânları ve standartlarını ortaya çıkarmayı amaçlayan lisansüstü tezlerde çevre düzeni adı altında 1 kategori olduğu görülmektedir. Montessori yaklaşımının eğitim uygulamalarına yansımaları teması altında matematik ve fen eğitimi uygulamaları ile diğer alanlardaki uygulamalar olmak üzere 2 kategori olduğu görülmektedir. Paydaş görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan lisansüstü tezlerde paydaş türü adında 1 kategori olduğu saptanmıştır. Montessori yaklaşımını tanıtmayı amaçlayan lisansüstü

tezlerde Maria Montessori'nin hayatı ile Montessori programının içeriği ve felsefi temeller olmak üzere 2 kategori oluştuğu görülmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen tezlerin amaçlarına yönelik analizi ile oluşturulan tema, alt tema, kategori, çalışma kodları ve tezler frekans değerleri ile sunulmuş, ardından çalışmalardan elde edilen doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Montessori yönteminin etkililiği teması ile ilgili analiz sonuçları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Montessori Yönteminin etkililiği temasına yönelik analiz sonuçları

Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f
Beceri Gelişimine Etkisi	21. yy. Becerileri	Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme, Eleştirel, Akıl Yürütme, Neden-Sonuç İlişkisi, Bilimsel Süreç Becerileri	T9, T16, T20, T27, T28, T35, T42	7
	Bilişsel Beceri Gelişimi	Alıcı Dil, Okuma Yazma, Matematik Becerilerinin Gelişimi, Disiplinler arası Bütünleştirme	T1, T32, T36, T40, T44	5
	Davranış Becerileri	Günlük Yaşam, Öz Düzenleme, Öz Bakım Becerileri, Çocukların Oyun Davranışları	T8, T17, T32, T33, T38, T52	6
	Motor Beceri Gelişimi	Küçük Kas, Büyük Kas, Küçük Nesnelere Manipüle Etme, El-Göz Koordinasyon, Çocuklarda Hareket Eğitimi ve Oyunun Kaba Motor Beceriler Üzerine Etkisi	T5, T8, T12, T15, T18, T46	6
	Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	Duygu, Sosyalleşme, İletişim Becerisi, Çocukların Akran İlişkileri, Örgütsel Güven	T8, T14, T16, T21, T24, T30, T33, T49, T51	9
	Kavram Edinimi Becerileri	Miktar-Zaman-Yön-Konum Kavramları, Renk ve Doku Kavramları	T3, T4, T8, T25,	4
	İlkokula Hazırlık	Tüm Öğrenme Düzeylerini En Üste Çıkarmak, Okul Olgunluğu, İlkokula Hazırlık Hazırlanışlılık	T6, T7, T8, T36, T38,	5
Toplam				42

Tablo 4 incelendiğinde, 42 lisansüstü tezde yer verilen Montessori yönteminin beceri gelişimine etkililiği temasına ait 7 kategori ve 30 kod oluştuğu görülmektedir. 21. yy. becerileri kategorisinde yer alan kodlarda çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünmesi, problem çözmesi, akıl yürütmesi, neden-sonuç ilişkisi kurması, bilimsel süreç becerilerini kullanmasının amaçlandığı görülmektedir. Bilişsel beceri gelişimi kategorisindeki kodlarda okuma yazma becerileri, alıcı dilin gelişimi, matematik becerilerinin gelişimi ve disiplinler arası çalışmaların amaçlandığı görülmektedir. Davranış becerileri kategorisindeki kodlarda çocuğun günlük yaşam becerileri, oyun sırasındaki davranışları ve öz düzenleme yapabilmesinin sağlanmasının amaçlandığı görülmektedir. Motor beceri gelişimi kategorisindeki kodlarda kaba ve ince motor gelişiminin sağlanması amaçlanmıştır. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri kategorisinde yer alan kodlarda çocuğun sosyalleşmesi, duygu gelişimi, iletişimi etkin kullanılması ve grup içinde örgütsel güvenin sağlanmasının amaçlandığı

görülmektedir. Kavram edinimi kategorisindeki kodlarda çocuklarda kavram edinim becerilerine etkisi tespit edilmenin amaçlandığı görülmektedir. İlkokula hazırlık kategorisindeki kodlarda çocuklarda okul olgunluğu becerilerinin kazandırılmasının amaçlandığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerde en çok sosyal-duygusal beceri gelişiminin (f=9) yöntemdeki etkililiği tespit edilen amaçlandığı görülmektedir. Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerde sosyal-duygusal beceri gelişimi yönelik örnek alıntılar aşağıda yer almaktadır:

“Montessori eğitiminin okul öncesi dönemde sosyal beceri kazandırıp kazandırmadığı, çocukların yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik düzeylerini azaltıp azaltmadığı değerlendirilmiştir.” (T24)

“Montessori ve okul öncesi eğitim programlarında eğitimine devam eden çocukların değer düzeyleri, sosyal yetkinlik ve davranışlarının karşılaştırmalı şekilde incelenmesi bu araştırmadaki temel amaçtır.” (T49)

Lisansüstü tezlerden elde edilen veriler doğrultusunda sosyal-duygusal gelişimi 21. yy becerileri (f=7) takip etmiştir. Bu becerilere yönelik örnek alıntı aşağıda yer almaktadır:

“Okul öncesi eğitimde Montessori yöntemini yaratıcı düşünme sürecine etkisi nedir?” (T9)

Çalışmada elde edilen bir diğer tema olan Montessori eğitim mekânları ve standartları temasına ait analiz sonuçları ise Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Montessori eğitim mekânları ve standartları temasına yönelik analiz sonuçları

Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f
Montessori Eğitim Mekânları ve Standartları	Çevre Düzeni	İç ve Dış Mekân, Çocuk Mobilyaları, Hazırlanan Ortam, Montessori Eğitim Modelinin Fiziki Ortam Kriterleri, Kaliteli ve İyi Ortam, İç Mekânda Mobilya, Çocuğun Fiziksel Çevresinin Biçimlenişi, Çocukların Doğa ile Olan Bağlarını Etkileyen Ortam, Okul Öncesi Eğitim Sınıfı Tasarımı İçin Öneri Oluşturmak, Eğitim Mekânlarının Gelişimine Etkisi	T10, T31, T41, T43, T48, T22, T45, T54	8
		Toplam		8

Tablo 5 incelendiğinde, 8 lisansüstü tezde yer verilen Montessori eğitim mekânları ve standartları temasına ait 1 kategori ve 10 kod oluştuğu görülmektedir. Çalışmalardan elde edilen kodlar incelendiğinde çalışmaların, iç mekânda mobilya tasarımı, dış mekânda ise doğa ile iç içe olan bir çevre üzerinde durulduğu görülmektedir. Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerde eğitim mekânları ve standartları temasına yönelik örnek alıntılar aşağıda yer almaktadır:

Bu tez çalışmasının amacı; Montessori eğitim sistemine göre düzenlenmiş eğitim ortamlarının mekânlarının incelenmesi ve Montessori eğitim prensiplerinin tasarım kriterleriyle arasındaki ilişkinin analiz edilmesidir. Montessori eğitim

programının, mekânsal tasarıma olan etkileri; okul öncesi eğitimdeki mekânsal düzenlemelerin öneminin anlaşılması ve okul öncesi eğitim mekânlarının kalitesini arttırmaya yönelik tasarım önerileri geliştirilmesi için yararlı olması beklenmektedir. (T43)

Bu araştırmanın amacı, Montessori sisteminde tasarım ve eğitim metodunun çocuk mobilya sektöründe ve okul öncesi anaokullarında ne şekilde etkisi olduğudur. Bunlar, Montessori yönteminin sistemini, temel felsefesi tanımak, çocukların mekân ve okul öncesi dönemde hazırlanan ortam arasında kurulan ilişkisini araştırmak, Montessori yönteminin mobilya sektöründe okullarda olan etkisini ve okul öncesi eğitim kurumunda nasıl şekillendiği incelemektedir. (T48)

Çalışmada elde edilen bir diğer tema olan Montessori Yaklaşımının eğitim uygulamalarına yansımaları temasına ait analiz sonuçları ise Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Montessori Yaklaşımının eğitim uygulamalarına yansımaları temasına yönelik analiz sonuçları

Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f
Okul Öncesi Montessori Yaklaşımının Eğitim Uygulamalarına Yansımaları	Matematik ve Fen Eğitimi Uygulamaları	Fen Eğitiminde STEM Eğitim Uygulamaları, Montessori Matematik Eğitimi,	T4, T22, T23, T44	4
	Diğer Eğitim Uygulamaları	Bütünleştirme ve Kaynaştırma Eğitimi, Montessori Temelli Bireysel Eğitim Programı, Montessori Metodunda Değerler Eğitiminin Rolü, Din ve Ahlak Eğitimi, Beslenme Eğitimi, Görsel Sanatlar Eğitiminde Yaratıcılık Gelişimi, Kozmik Eğitim, Sosyal Beceri Eğitim Programı, STEM ve Çoklu Zekâ, İki Dilde Eğitim	T1, T11, T16, T26, T27, T28, T29, T34, T37, T39, T49, T53	12
Toplam				16

Tablo 6 incelendiğinde 16 lisansüstü tezde yer verilen Montessori eğitim mekânları ve standartları temasına ait 2 kategori ve 12 kod oluştuğu görülmektedir. Matematik ve fen eğitimi uygulamaları kategorisinde yer alan kodlarda fen ve matematik alanında STEM eğitime yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Diğer eğitim alanlarındaki uygulamalar kategorisinde ise bütünleştirme ve kaynaştırma eğitimi, değerler eğitimi, din ve ahlak eğitimi, beslenme eğitimi, görsel sanatlar eğitimi, kozmik eğitim, sosyal beceri eğitimi, iki dilde eğitim gibi çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerde matematik ve fen eğitimi uygulamaları kategorisine yönelik belirtilen örnek alıntılar aşağıda yer almaktadır:

Yaptığımız çalışma okul öncesi dönemdeki çocukların fen eğitimine ait kavram ve kazanımlarda hangi eğitim uygulamasının daha verimli olacağı ve çocuklarda daha kalıcı öğrenmelerin kazandırılacağı, Montessori ile STEM eğitim yaklaşımlarının okul öncesi eğitim programında ne derece uygulanabilirliğini gözlemlemek amacıyla yapılmıştır. (T23)

Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerde diğer eğitim uygulamaları kategorisine yönelik belirtilen örnek alıntı aşağıda yer almaktadır:

“Bu araştırmanın temel amacı İtalya’nın ilk kadın bekimi ve eğitimci Maria Montessori’nin geliştirmiş olduğu metodunun okul öncesi dönemdeki çocuklara değerler eğitimi kazandırmada başarılı olup olmadığını araştırmaktır.” (T11)

Çalışmada elde edilen bir diğer tema olan Montessori Yaklaşımı ile paydaş görüşlerini ortaya koymaya çalışan araştırmalar temasına ait analiz sonuçları ise Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Montessori Y. ile paydaş görüşlerini ortaya koymaya çalışan araştırmalar temasına yönelik analiz sonuçları

Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f
Montessori Yaklaşımında Paydaş Görüşlerini Ortaya Koymaya Çalışan Araştırmalar	Paydaş Türü	Ebeveyn, öğretmen adayları, öğretmenler	T13, T23, T28, T32, T34, T38	6
Toplam				6

Tablo 7 incelendiğinde, 6 lisansüstü tezde yer verilen Montessori yaklaşımında paydaş görüşleri temasına ait 1 kategori ve 3 kod oluştuğu görülmektedir. Paydaş türü kategorisinde yer alan gruplar; ebeveyn, öğretmen ve öğretmen adaylarından oluştuğu görülmektedir.

Çalışmada elde edilen bir diğer tema olan Montessori yaklaşımını tanıtmaya yönelik analiz sonuçları ise Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Montessori Yaklaşımını tanıtmayı amaçlayan çalışmalar temasına yönelik analiz sonuçları

Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f
Montessori Yaklaşımını Tanıtmayı Amaçlayan Çalışmalar	Maria Montessori’nin Hayatı	Maria Montessori’nin Hayatı, Maria Montessori’nin Mesleki Geçmişi	T11, T39	2
	İçerik ve Felsefi Temeller	Montessori metodunun genel özellikleri, felsefi temelleri, Montessori eğitim sisteminin incelenmesi, Montessori modelinin ne olduğu, Montessori eğitiminin dayandığı temel ilkeler	T2, T7, T10, T11, T19, T37, T39, T47	8
Toplam				10

Tablo 8 incelendiğinde, 10 lisansüstü tezde yer verilen Montessori yaklaşımını tanıtmaya yönelik analiz sonuçları 2 kategori ve 7 kod oluştuğu görülmektedir. Analiz edilen tezlerde daha çok Montessori yaklaşımının içeriğini yönelik çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerde Maria Montessori’nin hayatı kategorisine yönelik örnek alıntı aşağıda yer almaktadır:

“Araştırmada Maria Montessori’nin hayatı ve özellikle okul öncesi dönemde Montessori eğitimi ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.” (T11)

Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerde Montessori yaklaşımının içerik ve felsefi temelleri kategorisine yönelik örnek alıntı aşağıda yer almaktadır:

“Bu araştırmaya, Montessori Metodunu konu edinmekte ve Türkiye’de bu metodu uygulayan okulların program, günlük öğretim akışı, yönetim ve finansman açısından incelenmesini amaçlamaktadır.” (T2)

Araştırmaya dâhil edilen tezlerin yöntem/desenine göre dağılımına ilişkin bulgular

Okul öncesi dönem Montessori yaklaşımının çalışıldığı araştırmaların yöntem bilgilerinin incelendiği bu kısımda ilgili tezlerin yöntem bilgilerinde yer alan; araştırma desenlerine, çalışma grubu/örneklemlerine, örneklem büyüklüklerine, örnekleme yöntemlerine, veri toplama araçlarına ve veri analizine dair bilgilere yer verilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımlarına dair analiz sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımları

Alt Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Nitel Yöntem		Literatür Taraması	T7, T10, T11, T19, T41, T53	6	11,11
		Fenomenoloji (Olgu bilim) Araştırması	T34, T47, T50, T51	4	7,41
		Durum Çalışması	T23, T45, T54	3	5,56
		Saha Çalışması	T31, T43,	2	3,7
		Nitel Desen	T26, T37	2	3,7
	Toplam				31,48
Yöntem/Desen	Nicel Yöntem	Deneysel Desen	T1, T3, T4, T5, T6, T8, T9, T15, T16, T17, T18, T21, T32, T25, T27, T29, T30, T35, T42, T52, T46	21	38,89
		Genel Tarama	T2, T12, T13, T14, T20, T39, T22	7	12,96
		İlişkisel Araştırma	T24, T33, T38, T40, T44, T49	6	11,11
		Toplam			62,69
Karma Yöntem		T28, T36, T48	3	5,56	
Toplam					100

Tablo 9 incelendiğinde, Montessori yaklaşımının çalışıldığı tezlerin nitel, nicel ve karma yöntemle desenlendiği görülmektedir. Nitel çalışmalarda; literatür taraması %11,11 (f=6), fenomenoloji (olgu bilim) araştırması %7,41 (f=4), durum çalışması %5,56 (f=3), saha çalışması ve nitel desen %3,7 (f=2) yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Nicel yöntemde deneysel %38,89 (f=21), genel tarama %12,96 (f=7) ve ilişkisel araştırma %11,11 (f=6) yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Karma yöntemin kullanıldığı çalışmaların %5,56 (f=3) ile daha az kullanıldığı tespit edilmiştir. Nitel yöntemde en fazla kullanılan yöntem/desen (%11,11) ile literatür taraması iken nicel yöntemde en fazla kullanılan yöntem/desenin (%38,89) ise deneysel desen olduğu tespit edilmiştir. Tabloda literatür taraması ve ilişkisel araştırma ile saha çalışması ve nitel desenin kullanıldığı çalışma sayısının

eşit olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin çalışma grubu/örneklemine dair analiz sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin çalışma grubu/örneklemine göre dağılımları

Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%	
Çalışma Grubu/Örneklem	5-6 Yaş Çocukları	T5, T6, T14, T15, T20, T24, T30, T38, T40, T42, T44, T49, T46	13	20,31	
	Okul Öncesi Öğretmenleri	T13, T14, T23, T31, T33, T34, T43, T50, T51, T22	10	15,62	
	4-5 Yaş Çocukları	T3, T4, T12, T32, T25, T29	6	9,37	
	3-6 Yaş Çocukları	T17, T21, T31, T33, T53	5	7,81	
	Ebeveynler	T32, T33, T36, T38, T39	5	7,81	
	Montessori Eğitimi Veren Okullar	T2, T10, T31, T54	4	6,25	
	Yazılı Dokümanlar	T7, T11, T19, T41	4	6,25	
	Engelli Çocuklar	T1, T27, T52	3	4,69	
	48-66 Aylık Çocuklar	T8, T26, T35	3	4,69	
	30-60 Aylık Çocuklar	T16, T18	2	3,13	
	24-72 Aylık Çocuklar	T47, T45	2	3,13	
	Okul Yöneticileri	T37, T43	2	3,13	
	Sınıf Öğretmenleri ve Diğer Branş Öğretmenleri	T36, T37	2	3,13	
	Okul Öncesi Öğretmen Adayları	T28	1	1,56	
	Çocuk Mobilyası Firma Sahipleri	T48	1	1,56	
	İlkokul Öğrencileri	T36	1	1,56	
	Toplam			64	100

Tablo 10 incelendiğinde tezlerin çalışma grubu/örneklemine 5-6 yaş çocukları %20,31 (f=13), okul öncesi öğretmenleri %15,62 (f=10), 4-5 yaş çocukları %9,37 (f=6), 3-6 yaş çocukları ve ebeveynler %7,81 (f=5), Montessori eğitimi veren okullar ve yazılı dokümanlar %6,25 (f=4), engelli çocuklar ve 48-66 aylık çocuklar %4,69 (f=3), 30-60 aylık çocuklar, 24-72 aylık çocuklar, okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleri %3,13 (f=2), okul öncesi öğretmen adayları, çocuk mobilya firma sahipleri ve ilkokul öğrencilerinin %1,56 (f=1) oluşturduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen tezlerde en çok çalışılan örneklemin 5-6 yaş grubu olduğu görülmektedir. Lisansüstü tezlerde 5-6 yaş grubundan sonra en çok okul öncesi öğretmenleri ile çalışmalar yapılmıştır. Araştırma kapsamında ele alınan tezlerin en az çalışılan örneklem grubunun ise öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir. Tablo incelendiğinde engelli çocuklara yönelik tezlerin ise az sayıda olduğu görülmektedir. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin araştırma örneklem büyüklüğüne göre dağılımlarına dair analiz sonuçları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin örneklem büyüklüğüne göre dağılımları

Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Örneklem Büyüklüğü	1-20	T10, T32, T23, T27, T31, T34, T37, T43, T47, T48, T50, T51, T52, T45, T54	15	27,78
	21-39	T5, T8, T36, T22, T46	5	9,26
	40-59	T1, T3, T4, T6, T9, T12, T15, T16, T17, T18, T25, T28, T29, T30, T35, T42, T44	17	31,48
	60-79	T20, T21, T24, T38	4	7,41
	80-99	T26, T39	2	3,7
	100 ve üstü	T13, T14, T33, T40, T49	5	9,26
	Belirtilmemiş	T2, T7, T11, T19, T41, T53	6	11,11
Toplam			54	100

Tablo 11 incelendiğinde, tezlerin örneklem büyüklükleri 1-20 aralığında %27,78 (f=15), 21-39 aralığında 9,26 (f=5), 40-59 aralığında %31,48 (f=17), 60-79 aralığında %7,41 (f=4), 80-99 aralığında %3,7 (f=2), 100 ve üstünde %9,26 (f=5) olduğu, örneklem büyüklüğü belirtilmemiş olan tezler ise %11,11 (f=6) oranında olduğu tespit edilmiştir. Örneklem büyüklüğüne göre incelenen tezlerde en fazla çalışma 40-59 aralığındaki örneklem grubuyla yapıldığı tespit edilmiştir. Aştırmaya dâhil edilen tezlerin örneklem belirleme yöntemine göre dağılımlarına dair analiz sonuçları Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin örneklem belirleme yöntemine göre dağılımları

Alt Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Örneklem Belirleme Yöntemi	Seçkisiz Örnekleme	Basit Seçkisiz Örnekleme	T4, T5, T6, T9, T17, T23, T24, T25, T30, T36, T37, T44	12	22,22
		Tesadüfi Küme Örnekleme	T16, T18, T32, T35	4	7,41
	Seçkisiz Olmayan Örnekleme	Amaçsal Örnekleme	T12, T20, T21, T27, T28, T34, T42, T47, T51	9	16,67
		Ölçüte Bağlı Örnekleme	T1, T50, T52	3	5,55
Belirtilmemiş		T2, T3, T7, T8, T10, T11, T13, T14, T15, T19, T26, T29, T31, T33, T38, T39, T40, T41, T43, T48, T49, T22, T45, T46, T53, T54	26	48,15	
Toplam				54	100

Tablo 12 incelendiğinde, tezlerde örneklem belirleme yöntemine göre seçkisiz örneklem, seçkisiz olmayan örneklem ve örneklem yöntemi belirtilmemiş olmak üzere 3 kategori oluştuğu görülmektedir. Seçkisiz örneklem yönteminin kullanıldığı çalışmalarda basit seçkisiz %22,22 (f=12) ve tesadüfi küme örneklem %7,41 (f=4) yöntemleri oranında kullanılırken seçkisiz olmayan örneklem yönteminin kullanıldığı çalışmalarda ise amaçsal örneklem %16,67 (f=9) ve ölçüte bağlı örneklem %5,55 (f=3) yöntemlerinin oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Örneklem yöntemi belirtilmeyen tezlerin %48,15 (f=26) gibi yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Örneklemi belirtilen tezlerde en fazla seçkisiz örneklem kategorisindeki basit seçkisiz örneklem yöntemi kullanıldığı tespit edilmiştir. Aştırmaya dâhil edilen tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımlarına dair analiz sonuçları Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları

Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Veri Toplama Araçları	Ölçek/Test	T1, T6, T8, T9, T12, T13, T14, T15, T16, T17, T18, T20, T21, T24, T25, T27, T28, T30, T33, T35, T36, T38, T40, T42, T49, T52, T46	27	28,13
	Bilgi Formları	T3, T4, T5, T13, T14, T17, T20, T32, T23, T24, T25, T27, T29, T30, T33, T35, T38, T40, T42, T49, T50	21	21,88
	Doküman	T2, T3, T5, T7, T10, T11, T19, T36, T37, T41, T43, T47, T48, T22	14	14,58
	Gözlem	T8, T26, T27, T31, T36, T47, T22, T45, T53, T54	10	10,42
	Görüşme	T23, T28, T31, T34, T36, T37, T44, T50, T51, T45	10	10,42
	Anket	T2, T13, T32, T29, T38, T39, T22, T45	8	8,33
	Kavram Formu	T3, T8	2	2,08
	Montessori Materyalleri	T1, T44	2	2,08
	Kontrol Listesi	T5	1	1,04
	Değerlendirme Formu	T4	1	1,04
Toplam			96	100

Tablo 13 incelendiğinde, tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının; ölçek/test %28,13 (f=27), bilgi formları %21,88 (f=21), dokümanlar %14,58 (f=14), gözlem ve görüşme %10,42 (f=10), anket %8,33 (f=8), kavram formu ve Montessori materyalleri %2,08 (f=2), kontrol listesi ve değerlendirme formu %1,04 (f=1) olduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu da veri toplama aracı olarak Montessori materyallerinin kullanımına ilişkin tezlerin az sayıda olduğudur. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin veri analizine göre dağılımlarına dair analiz sonuçları Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin veri analizine göre dağılımları

Alt Tema	Kategori	Çalışma Kodları	Tezler	f	%
Veri Analizi	Nicel Betimsel	Yüzde ve Frekans Hesaplaması	T1, T2, T9, T13, T14, T17, T20, T23, T24, T25, T28, T29, T30, T33, T35, T39, T40, T52, T22, T45, T46	21	15,33
		Aritmetik Ortalama	T1, T3, T4, T5, T6, T8, T9, T14, T18, T24, T29, T30, T33, T35, T40, T44, T22, T46	18	13,14
		Standart Sapma	T1, T3, T4, T5, T6, T9, T14, T18, T24, T29, T30, T33, T35, T40, T44, T46	16	11,68
	Nicel Kestirimsel	Mann Whitney U Testi	T4, T5, T6, T12, T14, T15, T17, T18, T20, T32, T25, T29, T30, T35, T36, T42, T49, T46	18	13,14
		t Testi	T1, T3, T8, T9, T14, T21, T32, T24, T28, T29, T33, T35, T36, T38, T40	15	10,95
		Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi	T4, T5, T6, T12, T16, T17, T18, T32, T25, T27, T30, T36, T46	13	9,49
		Kruskall Wallis H Testi	T14, T16, T20, T42, T49	5	3,65
		Tek Yönlü ANOVA	T8, T14, T24, T35, T40	5	3,65
	Nitel	Ki-Kare	T1, T13, T21	3	2,19
		Korelasyon Analizi	T8, T38, T49	3	2,19
		İki Yönlü ANOVA	T8	1	0,72
		İçerik Analizi	T10, T23, T28, T34, T44, T51	6	4,38
		Betimsel Analiz	T37, T50	2	1,46
		Belirtilmemiş	T7, T11, T19, T26, T31, T41, T43, T47, T48, T53, T54	11	8,03
Toplam				137	100

Tablo 14 incelendiğinde, tezlerde veri analizi yöntemine göre nicel betimsel, nicel kestirimsel, nitel ve analiz yöntemi belirtilmemiş olmak üzere 4 kategori olduğu görülmektedir. Nicel betimsel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmalarda yüzde ve frekans hesaplaması %15,33 (f=21), aritmetik ortalama %13,14 (f=18) ve standart sapma %11,68 (f=16) gibi yöntemler kullanılırken nicel kestirimsel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmalarda Mann Whitney U testi %13,14 (f=18), t testi %10,95 (f=15), wilcoxon işaretli sıralar testi %9,49 (f=13), kruskall Wallis H testi ve tek yönlü ANOVA %3,65 (f=5), Ki-Kare ve korelasyon analizi %2,19 (f=3), iki yönlü ANOVA %0,72 (f=1) yöntemlerinin kullanıldığı ayrıca nitel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmalarda içerik analizi %4,38 (f=6) ve betimsel analiz %1,46 (f=2) yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Analiz yöntemi belirtilmemiş olan tezlerin ise %8,03 (f=11) oranında olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen tezlerde en fazla yüzde ve frekans hesaplaması (f=21) yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Aritmetik ortalama (f=18) ve Mann whitney U testinin (f=18) kullanıldığı çalışma sayısının yüzde ve frekans hesaplamasından sonra en fazla kullanılan veri analiz yöntemleri olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmada belirlenen kriterlere uygun okul öncesi alanında yazılmış Montessori yaklaşımı konulu 54 lisansüstü tezdten elde edilen sonuçlar araştırmanın soruları doğrultusunda tartışılmıştır. Bu çalışma sonucunda Türkiye’de Montessori yaklaşımının okul öncesi eğitimdeki yaygınlığının sınırlı düzeyde olduğu söylenebilir. Nitekim Kayılı (2016) Montessori yaklaşımına yönelik yapmış olduğu çalışmada da verilerin sınırlı sayıda olduğunu belirtmiştir. 2005 yılında benimsenen çağdaş eğitim felsefesi ile eğitim süreçlerine alternatif anlayışlar dâhil edilmeye başlanmıştır. Okul öncesi eğitimde alternatif anlayışlardan biri olarak kabul edilen Montessori yaklaşımının da Türkiye’de 2005 yılından itibaren yaygınlık kazandığı (Taştepe, Başbay, Atlı ve Köksal-Akyol, 2015) dolayısıyla Montessori yaklaşımına yönelik ilk tez çalışmalarının bu yıldan itibaren yapılmaya başlandığı söylenebilir. Montessori yaklaşımı ile ilgili yapılan tezlerde yıllara göre dalgalanmalar gözükse de 2015 yılında diğer yıllara göre bir artış yaşanmıştır. Nitekim ulusal ve uluslararası alan araştırmaları, mevcut uygulamadan gelen dönütler ve Okul Öncesi Eğitiminin Güçlendirilmesi Projesi çalışmaları kapsamında 2012-2013 yılında program geliştirme çalışması yapılarak çocukların gelişimsel özelliklerini, ilgi ve gereksinimleri ile çevresel koşullarını dikkate alan “gelişimsel”, “sarmal” ve “eklektik” bir okul öncesi eğitim programı hazırlanmıştır. Program genel çerçevede farklı ülkelerin programları incelenerek, farklı öğrenme kuram ve modellerindeki çocuk merkezli uygulamalardan yararlanılarak oluşturulmuştur (MEB, 2013). Programa eklenen alternatif yaklaşımlardan birinin

Montessori yaklaşımı olması 2015 yılındaki artışın bir sebebi olarak yorumlanabilir. Ancak 2015 yılındaki bu artış 2016 ve 2017 yıllarında bir azalma eğilimine girmiş 2018 yılında yükselmiş, 2019 yılına gelindiğinde ise en yüksek artışı göstermiştir. Bu durum Montessori yaklaşımının önemine yönelik bir farkındalık oluştuğunu göstermektedir. Son yıllarda ise yapılan çalışmalarda tekrar azalma olmasının nedeni 2019 yılından itibaren ortaya çıkan Covid-19 pandemi sürecinin lisansüstü tezlerin sürdürülebilirliği konusunda sorun oluşturmasıdır. Uygulamalarda yaşanan aksaklıklardan dolayı salgın sürecinin çalışmalara sınırlılık getirmiş olabileceği düşünülmektedir.

İncelenen tezler yayın türü açısından çoğunlukla yüksek lisans düzeyinde olup, doktora düzeyindeki tez sayısının sınırlı sayıda olduğu saptanmıştır. Bu durum üniversitelerdeki yüksek lisans programlarının doktora programlarına göre sayıca fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir. Montessori yaklaşımına yönelik yapılan çalışmaların illere göre dağılımında, çalışmaların sırasıyla Konya, İstanbul ve Ankara illerinde yer alan üniversitelerde yoğunlaştığı saptanmıştır. Türkiye’de Montessori yaklaşımının ilk uygulamalarına 2006-2007 eğitim öğretim yılında Selçuk Üniversitesi İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu’nda başlanmış olmasının (Kayılı, 2016), Konya Selçuk üniversitesinde Montessori yaklaşımının çalışılmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte alternatif yaklaşımların merkeze alındığı özel eğitim kurumlarının daha çok İstanbul, Ankara ve Bursa gibi büyük şehirlerde bulunması da Montessori yaklaşımına yönelik yapılan çalışmalara etki etmiştir. Nitekim diğer bölgelerdeki üniversitelerde sınırlı sayıda çalışma olması bu görüşü doğrulamaktadır.

Araştırmaya dâhil edilen çalışmalar problem durumu ve amaç kısımlarına göre incelendiğinde Montessori yönteminin beceri gelişimine etkisi, Montessori eğitim mekânları ve standartları, Montessori yaklaşımının eğitim uygulamalarına yansımaları, paydaş görüşlerini ortaya koymaya çalışan araştırmalar ve Montessori yaklaşımını tanıtmaya yönelik çalışmalar şeklinde beş tema altında toplandığı belirlenmiştir.

Montessori yönteminin beceri gelişimine etkisi temasında çalışmaların 7 kategoride sınıflandığı ve çalışmaların çoğunlukla sosyal ve duygusal öğrenme becerileri (n=9) ile 21. Yüzyıl becerileri (n=7) kategorilerinde olduğu saptanmıştır. Eğitimde bireyin biyolojik ve sosyal yönünü temele alan Montessori (1997), ortaya koyduğu yaklaşımın bireyin doğal gelişimi ve çevresel koşullara uyum sağlaması ile ilgili olduğunu ifade etmektedir. Nitekim çocuğun yaşamının ilk yıllarından itibaren çevresiyle etkileşime girerek şekillendiği bilinmektedir (Temel ve Toran, 2013). Okul öncesi eğitim ortamlarının sosyal-duygusal gelişim açısından en iyi şekilde değerlendirilmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda, çalışmaların sosyal duygusal beceri ağırlıklı olması anlaşılmaktadır. Bunun

yanında alternatif yaklaşımların geleneksel yaklaşımlara bir tepki olarak ortaya çıkmış olması okul öncesi eğitimde problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, bilimsel süreç becerileri gibi 21. yüzyıl becerilerinin önemini artırmıştır. Montessori yaklaşımında da çocuğun bağımsızlığını kazanıp özgür olması, çevresindeki dünyayı keşfetmesi, yaratıcılık ve problem çözme gibi becerilerin geliştirilmesi amaçlandığından (Leygara, 2020) çalışmalarda 21. yüzyıl becerilerinin ön plana çıkmasını anlamlı kılmaktadır. Montessori yaklaşımını eğitim ve mekân yönünden ele alan çalışmalar (n=8) çevre düzeni adlı tek bir kategoride sınıflanmıştır. Buna göre Montessori yaklaşımını çevre düzeni açısından ele alan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu düşünülmektedir. Nitekim Montessori yaklaşımı ortaya koymuş olduğu ilkeler ile kendine has bir öğrenme ortamını ön plana çıkarmaktadır. Örneğin raflarda tutulan ve çocuklara sunulan çalışma materyalleri, dil, matematik vb. gibi konulara göre düzenlenir. Materyaller, eğer çocuklar hata yaparsa, yakın öğretmen gözetimi veya müdahalesi olmadan bunları görüp düzeltebilecekleri şekilde tasarlanır. Murray, (2012) böyle bir öğrenme çevresinden yoksun olan geleneksel öğrenme çevrelerinin Montessori perspektifinden açıkça yoksun olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla Montessori yaklaşımının kendine has öğrenme ortamının ve materyallerinin öğrenme sürecine etkisini ortaya koyan çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Okul öncesinde Montessori yaklaşımının eğitim uygulamalarına yansımaları temasında matematik ve fen uygulamaları (n=4) dışındaki uygulamaların (n=12) daha fazla olması dikkat çekicidir. Oysa Montessori yaklaşımında küçük çocuklara sunulan somut matematik materyalleri ile matematik eğitiminin dil eğitiminden daha kolay gerçekleşmekte (Tubaki ve Matsuishi, 2008), belli bir düzende ve aşamalı bir sıra ile verilen matematik materyallerinin soyut düşünmeyi desteklemekte ve problem çözmeye yardım etmektedir (Lillard, 2013). Bunun yanı sıra Montessori yaklaşımında fen ve doğa eğitimi ile çocukların çevresindeki dünyayı tanıması hedeflenmekte ve kozmik bir vizyon kazandırarak evrendeki yerini keşfetmesi hedeflenmektedir (Grazzini, 2013).

Bu araştırmada Montessori yaklaşımına yönelik paydaş görüşlerini ele alan az sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Tezlerde görüşü alınan paydaşların; ebeveyn, okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada Montessori yaklaşımının çalışıldığı tezlerde tercih edilen yöntemler sırasıyla nicel, nitel ve karma yöntemler şeklindedir. Nicel yöntemlerden daha çok deneysel desenlerin ön plana çıktığı, nitel çalışmalarda ise daha çok literatür taramalarının tercih edildiği belirlenmiştir. Karma yöntemlerin ise en az tercih edilen yöntemler olduğu ve 2016 yılından sonra bu çalışmaların tercih edildiği görülmüştür. Montessori yaklaşımının okul öncesi çocukları üzerindeki etkisini incelemek ve eklektik olan mevcut eğitim programı ile karşılaştırma yapmak

amacıyla nicel ve deneysel çalışmaların daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Nitel araştırma türlerin de ise literatür taraması çalışmalarının ön plana çıkması Montessori yaklaşımının anlaşılmasına dayalı bir çaba olduğu şeklinde yorumlanabilir. Nitekim Montessori yaklaşımını tanıtmaya yönelik çalışmaların daha çok yaklaşımın içeriğine ve felsefi temellerine yönelik olduğunun belirlenmesi bu görüşümüzü doğrular niteliktedir.

Montessori yaklaşımına yönelik ilk çalışmalar, normal gelişim göstermeyen zihinsel engelli çocuklara yönelik yapılmış ve bilişsel açıdan üst seviyelere çıkarmak amaçlanmıştır. İlerleyen süreçlerde ise Montessori yaklaşımına ilişkin çalışmalar normal gelişim gösteren çocuklara yönelik gerçekleştirilmiştir (Kınık, 2018; Wilbrandt, 2009). Dolayısıyla Montessori yaklaşımı hem özel gereksinimli çocuklar hem de normal gelişim gösteren çocuklara yönelik yapılan etkinlikleri içeriyor olsa da Türkiye’de incelenen tezlerde özel gereksinimli çocuklara yönelik yapılan çalışmaların az sayıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim araştırmaya dahil edilen tezlerde tercih edilen çalışma grubu ağırlıklı olarak normal gelişim gösteren çocuklar ve 5-6 yaş grubu çocuklar şeklindedir. Bu durumun hem okul öncesi eğitim hem de özel eğitim alanında çalışan akademisyen ve lisansüstü öğrenci sayısının az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca araştırmada okul öncesi öğretmen adayları, çocuk mobilyası firma sahipleri ve ilkokul öğrencileri ile yapılan çalışmaların en az sayıda olduğu saptanmıştır. Özellikle okul öncesi eğitimdeki rolü göz önünde bulundurulduğunda okul öncesi öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların sayıca az olması bir eksiklik olarak düşünülmekte ve okul öncesi öğretmen adaylarının dâhil edildiği çalışma sayısının artırılması önemli görülmektedir. Bunun yanında okul öncesi eğitim alan ve almayan ilkokul öğrencilerinin çalışma grubu olarak seçildiği, kazanım ve göstergeler üzerinden okul öncesi eğitimin önemini tespit etmeye yönelik çalışmaların artırılması yararlı olacaktır.

Araştırmaya dahil edilen tezlerin örneklem büyüklüklerinin daha çok 40-59 ile 1-20 şeklinde olduğu dolayısıyla tercih edilen örneklem büyüklüğünün çok geniş bir aralığa sahip olmadığı tespit edilmiştir. Özellikle deneysel desenli çalışmalar yapılmış olması örneklem büyüklüğünün az sayıda seçilmesinin bir nedeni olarak görülmektedir. Araştırmada, farklı veri toplama araçlarından yararlanıldığı ancak çalışmalarda tercih edilen yöntemin doğası gereği daha çok ölçek ve test gibi veri toplama araçları ile kişisel bilgi formlarının en çok kullanılan veri toplama araçları olduğu belirlenmiştir. Nitekim veri toplama araçları araştırma modeline, amacına ve problem cümlesine uygun olarak seçildiğinden (Dokumacı-Sütçü, 2021) nicel deneysel çalışmaların çoğunlukta olması veri toplama aracı olarak ölçek ve testlerin daha fazla kullanılmasının bir nedenidir. Buna bağlı olarak da bilgi formlarının deney ve kontrol grubundaki değişkenlerin özelliklerini açığa çıkarmaya

yönelik kullandığını göstermektedir. Bunun yanında nitel çalışmalarda veri toplama sürecinde ise dokümanlardan, gözlem ve görüşmelerden faydalandığı görülmüştür. Yukarıda ifade edildiği gibi Montessori araçlarına ilişkin çalışmalara az sayıda olduğu gibi bu materyallerin veri toplama aracı olarak kullanıldığı çalışma sayısı da sınırlıdır. Oysa Montessori materyallerinin okul öncesi çocuklarının gelişimlerine nasıl etki ettiğini gösteren çalışmalara daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.

Araştırmaya dahil edilen tezlerde nicel analizlerden kestirimsel ve betimsel analizlerin, nitel analizlerden ise içerik ve betimsel analizlerin kullanıldığı saptanmıştır. Çalışmaya dahil edilen 54 çalışmadan 11 tanesinde ise ne tür bir analiz yapıldığı belirtilmemiştir. Benzer şekilde bazı tezlerde künye bilgileri, araştırmanın yöntem/deseni, örneklem grubu ve veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiş fakat örneklem büyüklüğü, örneklem belirleme yöntemi ve veri analizi ile ilgili herhangi bir bilgi yer verilmemiştir. Bundan dolayı bu tezler belirtilmemiş kategorisinde toplanmıştır.

Araştırmada incelenen tezlerden hareketle, Montessori yöntemiyle ilgili kaliteli eğitim araştırması yürütmenin birçok metodolojik zorluğu olduğu söylenebilir. Muhtemelen araştırmaya dâhil edilen tezlerde karşılaşılan en belirgin zorluk, bu araştırmaların çoğunun, Montessori yaklaşımının uygulandığı okullar/sınıflar ile diğer okullardaki öğrencileri ve öğretmenleri bir dizi farklı değişken üzerinde eşleştirmeye çalışmaktır. Bununla birlikte, tanımlanamayan faktörlerin sonuçlardaki herhangi bir farklılığa katkıda bulunması tehlikesi gözden kaçırılmamalıdır. Çalışmalarda seçkisiz örnekleme yöntemleri daha yüksek düzeyde olsa da örneklem büyüklüklerin küçük ölçekte olması çalışılan belirli okulların ötesinde genellemeler yapılmasına izin vermemektedir. Dolayısıyla yeterince büyük ölçekte çalışmalar yapılmalıdır. Çalışmalarda tercih edilen çalışma gruplarının çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda Montessori yaklaşımının hangi çocuklara en uygun olduğunun araştırılmasına yönelik bir katkı yapıldığı söylenebilir. Özellikle Montessori yaklaşımının özelliklerinin Montessori olmayan sınıflara eklendiği deneysel çalışmalar, Montessori yaklaşımının belirli öğelerinin etkililiğini araştırmak açısından değerlidir. Bunun yanı sıra okul öncesi öğretmen adaylarının almış olduğu eğitimin, alternatif yaklaşımlara ilişkin pedagojik yeterliliklerini ne ölçüde yordadığını tespit yönelik çalışmaların anlamlı olacağı düşünülmektedir. Öte yandan incelenen tezlerde karşılaşılan eksikliklerin akademik yazma becerilerinin eksikliğinden, lisansüstü öğrenci ve danışman arasındaki iletişim eksikliğinden veya danışmanların tez yazımı sürecinde danışmanlık görevlerini tam olarak yerine getirmemesinden kaynaklanıyor olabilir. Yapılan bu çalışma ile Montessori yaklaşımına yönelik Türkiye’de yapılan lisansüstü tezler çeşitli ölçütler çerçevesinde

irdelenmeye çalışmıştır. Ortaya konulan sonuç ve önerilerin bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara bir nebze de katkı sağlaması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acay, E. (2018). *Okul öncesi çocuklarının renk ve doku bilgilerini edinmelerine Montessori eğitim yönteminin etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Açıkgöz, S. (2018). *Fen eğitiminde okul öncesine yönelik yaklaşımlardan STEM ve Montessori yöntemlerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Ak, İ. S. (2019). *Investigating the views of montessori preschool teachers on inclusive education in montessori approach*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can-Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Arı, M. (2005). Türkiye’de erken çocukluk eğitimi ve kalitenin önemi, M. Sevinç (Ed.). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*, içinde (s.31-35). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Aslıyüksek, M. (2015). *Montessori eğitiminin 4-5 yaş çocuklarının motor beceri, görsel algı ve bellek, el-göz koordinasyonu ile küçük kas becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ay, G. (2019). *Okul öncesi dönemde geleneksel eğitim ve Montessori eğitimi alan çocuklarda hareket eğitimi ve oyunun kaba motor beceriler üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bakır-Kıymaz, C. (2020). *Montessori eğitim yönteminin çocuk mobilya tasarımına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bayer, A. (2015). *Montessori yönteminin okul öncesi (36-66 ay) çocuklarının öz bakım becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bayram, B. (2014). *Değerler eğitiminde Montessori yöntemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Beken, S. (2009). *Montessori yöntemi etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerinin gelişimine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bezirci, H. (2017). *Montessori yönteminin anaokulu çocukların akran ilişkilerine ve akran tepkilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bülgür, N. (2018). *Montessori eğitiminin 5-6 yaş grubu çocukların yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik düzeyleri üzerindeki etkisi (Adana ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Canbulat-Zengin, İ. (2019). *5-6 yaş çocukların matematik becerilerinin geliştirilmesinde Montessori eğitim programının etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çakır, Z. (2018). *Montessori yaklaşım temelli STEM etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adayları üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174): 33-38.

- Çankaya, E. (2021). *Montessori günlük yaşam becerileri çalışmalarının zihinsel yetersizliği olan çocukların öz bakım becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (7. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Dedeoğlu, S. (2018). *MEB okul öncesi eğitim programı ve Montessori programına göre eğitim alan çocukların bilişsel gelişim ve sosyal yetkinliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Diñçer-Yavuz, İ. (2019). *Okul öncesi dönemde Montessori yöntemi ile veya geleneksel yöntem ile eğitim alan çocukların okul olgunluğu düzeyleri, öz düzenleme becerileri ve annelerinin çocuklarının yeteneklerine ilişkin algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dokumacı-Sütçü, N. (2021). Zekâ oyunları ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78): 988-1007.
- Durakoğlu, A. (2010). *Maria Montessori'ye göre çocuğun doğası ve eğitimi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durakoğlu, A. (2011). Maria Montessori'ye göre okul öncesi çocukluk döneminin özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16: 133-145.
- Durkaya, S. (2019). *MEB okul öncesi eğitim programına ve Montessori yaklaşımına göre eğitim alan anasınıfı çocuklarının sezgisel matematik yeteneklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ekici, F. Y. (2015). Okul öncesi eğitimde uygulanan çocuk merkezli yaklaşımların kuramsal temel, eğitim ortamı ve öğretmenin rolü açısından karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12): 192-212.
- Erben, S. (2005). *Montessori materyallerinin zihin engelli ve işitme engelli çocukların alıcı dil gelişiminden görsel algı düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ergüneş-Kütük, G. (2019). *Children's participation and biophilic design in preschool learning environments*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erişen, Y. ve Güleş, F. (2007). Montessori materyallerinin tasarım kalitesi özelliklerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18): 287- 305.
- Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2015). Annelerin öğrenim durumlarına göre çocuklarını kitapla buluşturma konusundaki durumlarının incelenmesi (Çalışma Kapsamı: 57 İl). *Elementary Education Online*, 14(4), 1406-1415.
- Eser, H. T. K. (2019). *Din ve ahlak eğitimi bağlamında Montessori yönteminin çocukların sosyal yaşamındaki tezabürleri (palet ilkokulu örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eylem-Korkmaz, H. (2005). *Montessori metodu ve Montessori okulları: Türkiye'de Montessori okullarının yönetim ve finansman bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Grazzini, C. (2013). Marii Montessori's cosmic vision, cosmic plan, and cosmic education. *NAMTA Journal*, 38(1), 107-116.

- Gülkanat, P. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin Montessori yöntemi ile gerçekleştirilen eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürsoy, F. ve Yıldız-Bıçakçı, M. (2009). Okul öncesi eğitimde farklı yaklaşımlar. Yeşim Fazlıoğlu (Ed.), *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi* içinde (s.153-171). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Kalıpçı, S. (2008). *Okul öncesi öğretmenlerin uygulamalarında benimsedikleri eğitimsel yaklaşımları belirleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Kayılı, G. (2010). *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının ilköğretime hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kayılı, G. (2015). *Sosyal beceri eğitimi programı ile desteklenmiş Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının duyguları anlama ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Kayılı, G. (2016). Türkiye'deki Montessori yöntemi ile ilgili araştırmalar: 2000-2016 yılları arasındaki araştırma yayınlarının incelenmesi. *INES International Academic Research Congress Sunulan Bildiri*, Antalya, 1345-1353.
- Keçecioglu, Ö. (2015). *MEB okul öncesi eğitim programı ve Montessori yaklaşımına göre eğitim alan 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kıldan, O. ve Pektaş, M. (2009). Erken çocukluk döneminde fen ve doğa ile ilgili konuların öğretilmesinde okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Karşbir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10(1): 113-127.
- Kınık, B. (2018). *Montessori temelli bireysel eğitim programının özel eğitim gereksinimi olan çocukların problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kural, E. (2020). *Montessori öğretmenlerinin sınıf yönetimi uygulamalarına yönelik görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Leygara, T. (2020). *Geleneksel eğitimden Montessori eğitim modeline geçiş sürecinde okula güven ve değişime direnç üzerine nitel bir araştırma*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Lillard, A. S. (2013). Playful learning and Montessori education. *NAMTA Journal*, 38(2), 137-174.
- Memduhoğlu, H. B., Mazlum, M. M. ve Alay, Ö. (2015). Türkiye'de alternatif eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40(179): 69-87.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara. (Erişim Tarihi: 10.05.2021, <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooororam.pdf> adresinden alınmıştır).
- Montessori, M. (1997). *Çocuk eğitimi, Montessori metodu*. Güler Yücel (Çev.). (5. Baskı), İstanbul: Özgür Yayınları.
- Murray, A. (2012). Public knowledge of Montessori education. *Montessori Life*, 24(1), 18.

- Mustafayeva, L. (2016). *Montessori eğitim sistemi ve İslam eğitim sisteminin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Mutlu, B., Ergişi, A., Bütün Ayhan, A. ve Aral, N. (2012). Okul öncesi dönemde Montessori Eğitimi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3): 113-128.
- Noyat, Ş. (2018). *Görsel sanatlar eğitiminde Montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Oğuz, V. ve Köksal-Akyol, A. (2006). Çocuk eğitiminde Montessori yaklaşımı. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1): 243-256.
- Olcaytuberdi, N. (2019). *Montessori modeli ile din ve değerler eğitimi (İstanbul örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ön-Hallumoğlu, K. (2019). *Montessori materyalleri destekli bireysel ve işbirlikli matematik etkinliklerinin erken matematiksel akıl yürütme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.
- Öngören, S. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş grubu çocuklarına geometrik şekil kavramı kazandırmada Montessori eğitim yönteminin etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öz, R. (2021). *Bilinguale kindergarten als eine alternative für das remsprachliche erzehungsproblem in der türkei*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özdağ, S. A. (2014). *Montessori metodunun eğitim mekânlarına yansması üzerine kavramsal bir analiz*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Robledo Mendez, A. D. P. (2017). *Analysis of interior design requirements for kindergarten classrooms with respect to learning environment elements*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sakarya, Ş. (2019). *Okul öncesi Montessori eğitim ortamlarının mekânsal değerlendirmesi Bursa örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Saki, H. (2020). *Montessori felsefesi ile eğitim alan 24-72 ay arası çocukların psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Samnezhadi, S. (2018). *Montessori eğitim modelinin tasarıma etkisinin İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu örneğinde incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sayın, A. (2021). *Deneyim kavramı bağlamında eğitim mekânları üzerine bir inceleme: Montessori kuramı ve Hertzberger ilkökul mekânları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Selçuk, K. S. (2016). *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının büyük kas becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Şahintürk, Ö. (2012). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Şeker, K. N. (2015). *Kırsal bölgede okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş çocukları ile Montessori eğitimi alan 5 yaş çocukların motor becerilerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şimşek, Y. (2018). *Montessori yaklaşımı ile verilen beslenme eğitiminin 4-5 yaş çocukların besin grupları bilgisi, beslenme alışkanlıkları ve sofraya düzeni bilgisi üzerine etkisinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Taştepe, T., Başbay, A. M., Atli, S. ve Köksal-Akyol, A. (2015). Analysis of studies made on Montessori approach in Turkey. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 5(4): 65-74.
- Temel, Z. F. ve Toran, M. (2013). *Erken çocukluk eğitiminde yaklaşımlar ve programlar*. Vize Yayıncılık, Ankara.
- Toran, M. (2011). *Montessori yönteminin çocukların kavram edinimi, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Toran, M. ve Temel, Z. F. (2014). Montessori yaklaşımının çocukların kavram edinimi üzerindeki etkisinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(1): 223-234.
- Tubaki, M. & Matsuishi, T. (2008). On the pedagogical theory of Maria Montessori. *Journal of Disability Andmedico-Pedagogy*, 18, 1-4.
- Tuncer, B. (2015). Okul öncesi eğitimindeki çağdaş yaklaşımların incelenmesi ve MEB okul öncesi eğitim programı ile karşılaştırılması. *International Journal of Field Education*, 1(2): 39-58.
- Türker, G. (2019). *Montessori eğitim metodunun kent konutlarında 3-6 yaş çocuk odası tasarımına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uçar, S. (2019). *Montessori eğitimi alan ve almayan okul öncesi dönemdeki çocukların oyun davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ulutaş, İ. ve Tutkun, C. (2014). Montessori eğitim yöntemi ve uygulama örnekleri. F. Temel (Ed.), *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim* (7. Baskı). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Ünver, N. (2016). *Okul öncesi eğitim programını değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi ve bu ölçeğe bağlı olarak öğretmenlerin uygulamalarını değerlendirmeleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünver, N. (2020). Okul öncesi eğitim programını değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2): 891-909.
- Üstündağ, K. (2019). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Wilbrandt, E. (2009). *Maria Montessori Yöntemiyle Çocuk Eğitim Sanatı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Yavaş, M. (2020). *Montessori ve MEB okul öncesi eğitim programında eğitim gören çocukların değer düzeyleri sosyal yetkinlik ve davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C. (2019). *Montessori yöntemine dayalı öğretim tasarımının birinci sınıf öğrencilerinin başarıbulmuşluklarına, matematik ve okuma yazma becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Yıldız, F. Ü. (2018). *Montessori anne destek eğitim programının; Montessori eğitimi alan 4-5 yaş çocukların matematik ve günlük yaşam becerilerine etkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, M. M., Özen- Uyar, R. ve Dikici Sığırtmaç, A. (2020). Okul öncesi fen eğitimi alanında yapılan çalışmaların tematik içerik analizi: 2015-2019 yılları arası. *GEFAD / GUJGEF*, 40(2): 553-589.
- Yiğit, T. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarında Montessori ve geleneksel öğretim yöntemleri alan çocukların sayı kavramını kazanma davranışlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yücesan, Y. (2017). *Montessori eğitiminin okul öncesi dönem çocukların problem çözme becerileri ve problem davranışları üzerine etkisinin güncellenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Karabük.